

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Deres ref

Vår ref

Dato

16/2354-21

16. februar 2018

Naturtypekartlegging 2018: Kartlegging av terrestriske naturtyper som er viktige for naturmangfold og metode for kvalitetsvurdering av disse.

Klima- og miljødepartementet viser til Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* (naturmangfoldmeldingen), der det er det gitt føringer for hvilke naturtyper og områder som skal prioriteres for kartlegging; [...] *naturtyper som enten er truet, viktige for mange arter, dekker sentrale økosystemfunksjoner, eller er spesielt dårlig kartlagt. Videre vil områder der kartleggingen gir stor samfunnsnytte, herunder områder med stor aktivitet og stort utbyggingspress, både på land og i sjø, og områder der klimaendringene forventes å føre til raske endringer, bli prioritert.* Miljødirektoratet ble i tildelingsbrev for 2017 gitt i oppdrag å utarbeide en liste over forvaltningsrelevante naturtyper i ulike økosystemer og metode for verdsetting av disse. Departementet utdypet oppdraget i brev til direktoratet av 03.11.17, der det ble presisert at oppdraget bestod av to deler:

1. Utarbeide en **liste over naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse**. Dette er en liste over naturtyper som omfattes av de kriterier som er gitt i Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet*. Det skal på sikt lages en slik liste over naturtyper for alle økosystemer, men departementet er innforstått med at det nå er prioritert å utarbeide en slik liste for terrestriske naturtyper i første omgang.
2. Utvikle en **metode for å vurdere økologisk kvalitet i hver lokalitet av disse naturtypene**. Metoden skal bygge på rent naturfaglige kriterier, og skal kunne angis med tallverdi (eller annen benevnelse) for å skille mellom f.eks. svært god, god, moderat og dårlig kvalitet. Metoden for vurdering av lokalitetskvalitet må være etterprøvbare og være robust med hensyn på tilfeldige observasjoner som kan avhenge av ekspertkompetanse på særskilte artsgrupper. Innsamlede data skal ha høy kvalitet, være etterprøvbare og objektive. De kartlagte naturtypene skal foreligge i åpne kartløsninger, der naturtypene er beskrevet og avgrenset etter NiN. Naturtypene må ha metadata som viser både naturtyper beskrevet og informasjon om økologisk

kvalitet på den enkelte lokalitet av naturtypen. Departementet legger også vekt på at kartleggingen skal kostnadseffektiv.

I Prop. 1 S (2017-2018) for Klima- og miljødepartementet står det følgende om dette arbeidet i 2018: *Klima og miljødepartementet vil før feltsesongen 2018 fastsette naturtyper som skal prioriterast for kartlegging og ein metode for å vurdere kvalitet på den enkelte lokalitet av desse. Den nye metoden skal byggje på Natur i Norge (NIN), og erstattar tidlegare metode for verdisetjing av naturtyper.*

Miljødirektoratets sendte over forslag til liste over terrestriske naturtyper og forslag til metode for vurdering av kvalitet av disse i leveranse av 19.12.17. Departementet vil med dette gi sin tilbakemelding på den første leveransen på det nevnte oppdraget.

Om Miljødirektoratets leveranse

Miljødirektoratet har foreslått 76 terrestriske naturtyper som skal prioriteres for kartlegging, basert på anbefalinger fra en bredt sammensatt ekspertgruppe. 59 av disse er utarbeidet på bakgrunn av de føringer som er angitt i naturmangfoldmeldingen og gjengitt innledningsvis. Disse omfatter truede naturtyper, spesielt dårlig kartlagte naturtyper og naturtyper som dekker sentrale økosystemfunksjoner. Naturtyper for truede og nær truede arter inngår i sistnevnte. Miljødirektoratet har ikke levert forslag til naturtyper som er viktige for mange arter i denne leveransen grunnet begrenset kapasitet. I tillegg har Miljødirektoratet foreslått 17 nær trua naturtyper på listen over naturtyper som bør prioriteres for kartlegging.

Miljødirektoratets forslag til naturtyper som er leveområde for truede og nær truede arter, er basert på anbefalinger fra ekspertgruppen. Miljødirektoratet vurderer at dette utvalget av naturtyper ikke er komplett, og har derfor bedt Artsdatabanken om å gjøre en systematisk gjennomgang for å klargjøre hvilke NiN-enheter som er leveområdene til slike arter.

Basert på anbefaling fra ekspertgruppen, har Miljødirektoratet foreslått at kvalitet på en lokalitet av naturtypene vurderes som en kombinasjon av lokalitetens arts mangfold og naturvariasjon opp mot lokalitetens tilstand. Naturtyper med svært redusert tilstand foreslås vurdert til kvalitetsklassen *ikke kvalitetsvurdert*. Øvrige lokaliteter er foreslått rangert i en av følgende kategorier: *lav kvalitet*, *moderat kvalitet*, *høy kvalitet* eller *svært høy kvalitet*. For hver naturtype er det av ekspertgruppen laget beskrivelser for hvordan denne vurderingen skal gjøres.

Miljødirektoratet foreslår at utvalget av naturtyper som skal prioriteres for kartlegging, kalles *Naturtyper viktige for naturmangfold* i stedet for naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse.

Klima- og miljødepartementets vurderinger og konklusjoner

Terrestriske naturtyper som prioriteres for kartlegging i 2018

Klima- og miljødepartementet gir sin tilslutning til at utvalget av naturtyper som inngår i Miljødirektoratets leveranse av 19.12.17 prioriteres for kartlegging i 2018 med de presiseringer som framgår under.

Klima- og miljødepartementet viser til kriteriene for prioritering som framgår av naturmangfoldmeldingen (og som omtalt over) samt til direktoratets vurdering av kriteriet om naturtyper som dekker sentrale økosystemfunksjoner ikke fullt ut er besvart med leveransen av 19.12.17. Departementet ser behov for en systematisk gjennomgang av alle terrestriske naturtyper som grunnlag for det endelige utvalget av naturtyper som skal prioriteres for kartlegging. Departementet imøteser derfor det arbeidet direktoratet har bestilt fra Artsdatabanken om å gjøre en systematisk gjennomgang for å klargjøre arters tilknytning til naturtyper etter NiN. Departementet mener at kartlegging av viktige naturtyper ikke kan stoppe opp i påvente av at dette er gjennomført, og mener derfor at den listen over naturtyper som foreslås av ekspertgruppen kan brukes for prioriteringer av kartlegging i 2018.

Departementet viser til direktoratets vurdering av at normalskog ikke i tilstrekkelig grad lar seg beskrive med variabler for skogbestandsdynamikk i NiN i dag, herunder at NiN ikke skiller mellom ensjiktet, ensaldret og tett plantet normalskog og flersjiktet, fleraldret normalskog fremkommet ved naturlig foryngelse. Departementet imøteser derfor at Artsdatabanken igangsetter et prosjekt for å videreutvikle variabler for skogbestandsdynamikk i NiN. I påvente av en slutføring av dette arbeidet, gir departementet sin tilslutning til direktoratets anbefaling av at man i gran- og furudominert normalskog kartlegger livsmiljøene Død ved og Gamle trær i hogstklasse 5 etter Landbruksdirektoratets *Veileder for kartlegging av MiS-livsmiljøet etter NiN* av juni 2017 med nasjonale inngangsverdier for avgrensning.

Miljødirektoratet har foreslått å ta med nær trua naturtyper i listen over naturtyper som prioriteres for kartlegging. Disse inngår ikke i oppstillingen over hva som skal prioriteres for kartlegging i Meld. St. 14 (2015-2016), men departementet er enig i at kartlegging av disse vil dekke et viktig kunnskapsbehov for miljøforvaltningen. De inngår også i saker etter plan- og bygningsloven, hvor nær truede naturtyper er omfattet av forvaltningens rundskriv T-2/16 *Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet- klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis*. Departementet mener imidlertid det er viktig at de naturtypene som er omfattet av føringene i naturmangfoldmeldingen skal prioriteres høyest i kartleggingen i 2018, men at nær truede naturtyper kan inngå når dette er ressursmessig og arealmessig hensiktsmessig.

Når det er gjennomført en systematisk gjennomgang av naturtyper som er leveområde for truede og nær truede arter, og revidert rødliste for naturtyper foreligger, vil departementet vurdere nærmere hvilke naturtyper som skal prioriteres for kartlegging i det videre arbeidet.

Metode for vurdering av kvalitet av enkeltlokaliteter av de kartlagte naturtypene

Klima- og miljødepartementet gir sin tilslutning til at den foreslåtte metoden for å vurdere lokalitetskvalitet som beskrevet i Miljødirektoratets leveranse av 19.12.17, skal benyttes i kartlegging i 2018 med de presiseringer som framgår under.

Departementet er usikker på vektleggingen av funn av rødlistearter i den foreslåtte metoden for vurdering av kvalitet. Departementet viser til brev av 03.11.17, der vi presiserer at metoden for vurdering av kvalitet skal være robust mht. funn av enkeltarter. Det er også viktig å sikre en lik tilnærming i metode på tvers av naturtyper som vurderes. På denne bakgrunn ber departementet om at det etter feltsesongen 2018 evalueres om metoden ivaretar krav om robusthet og etterprøvnbarhet med hensyn til kvalitetsvurdering av enkeltlokaliteter basert på fastsette kriterier, herunder funn av rødlistearter i lokaliteten. Departementet viser til ekspertgruppas råd om at det bør utvikles lister for hver naturtype over relevante artsgrupper og rødlistearter i disse artsgruppene. Departementet ber direktoratet om å utarbeide slike lister for hver naturtype, i tillegg til at lister over habitatspesifikke arter for kartleggingsenheter tas i bruk. I påvente av at dette er utviklet, ber vi direktoratet ta i bruk, og teste ut, den nye metoden for vurdering av lokalitetskvalitet i 2018.

Videre arbeid

Miljødirektoratets leveranse av 19.12.17 dekker et foreløpig forslag til terrestriske naturtyper prioritert for kartlegging basert på den kunnskapen vi har i dag, og metode for å vurdere kvaliteten på lokaliteten av disse. Slik det framgår over, kan det fortsatt være behov for videreutvikling av eksisterende metodikk, og justeringer i liste og metode basert på ny kunnskap og erfaringer. Departementet vil senere også bestille en tilsvarende leveranse for akvatiske og marine naturtyper.

Klima- og miljødepartementet er samtidig opptatt av at det gis størst mulig forutsigbarhet for hvordan naturtyper som er viktig for naturmangfold skal kartlegges. I forskrift om konsekvensutredninger er det gitt regler om at utredninger og feltundersøkelser skal følge anerkjent metodikk og utføres av personer med relevant faglig kompetanse. Veilederen, *Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data*, planlegges revidert i 2018. Klima- og miljødepartementet tar sikte på at det i arbeidet med denne revisjonen klargjøres nærmere hvordan ny kartleggingsmetode skal benyttes i saker hvor det er krav om konsekvensutredning.

Med hilsen

Lene Lyngby (e.f.)
ekspedisjonssjef

Kristin Thorsrud Teien
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer